

Հաստատված է
ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի
տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի
2025 թվականի նոյեմբերի 28-ի № 08-Լ որոշմամբ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ԳՆԱՅԱՏՈՒՄ

ԲՆԱՊԱՀՊԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՆԴԵՐՔԻ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
2025 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի (այսուհետ՝ Տեսչական մարմին) կատարողականի գնահատումը կատարվել է հիմք ընդունելով 2014 թվականի դեկտեմբերի 17-ի «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի պահանջները և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի հունիսի 25-ի «Տեսչական մարմինների գործունեության կատարողականի գնահատման սկզբունքները, չափորոշիչները և կարգը հաստատելու մասին» N 693-Ն որոշման հիման վրա: Կատարողականի գնահատման մեթոդոլոգիան հաստատվել է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի 2021 թվականի ապրիլի 21-ի N12-L որոշմամբ:

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման չափորոշիչներն են՝

1. նպատակի չափորոշիչներ.
2. գործընթացի չափորոշիչներ.
3. արդյունքի չափորոշիչներ:

1. ՆՊԱՏԱԿԻ ԶԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

1. Կատարողականի գնահատման նպատակի չափորոշիչները վերաբերում են բնապահպանության և ընդերքի ոլորտներում անվտանգության և օրենսդրության պահանջների պահպանման ապահովման վերլուծությանը:

1.1) Տեսչական մարմնի գործունեության հիմնական նպատակին հասնելու մակարդակը գնահատելու համար անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր ոլորտի համար վերլուծել հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշռի միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$L = S_1/S$$

Որտեղ՝

L-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

S_1 -ը հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S-ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների քանակն է:

Ըստ Տեսչական մարմնի վերահսկողական ոլորտների՝ L ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 1-ում.

Աղյուսակ 1

Ցուցանիշներ	Վերահսկողական՝ ոլորտ բնապահպանություն			Վերահսկողական ոլորտ՝ ընդերք		
	2025թ. 1-ին եռ.	2024թ. 1-ին եռ.	Չամենատ.	2025թ. 1-ին եռ.	2024թ.1-ին եռ.	Չամենատ.
իրականացված ստուգումների քանակ՝ S	18	29	-11	13	9	4
իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումար՝ S ₁	200.52	244.89	-44.37	210.98	110.40	100.58
Ցուցանիշը՝ L	11.14	8.44	2.70	16.23	12.27	3.96

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարը (S₁): Ուստի վերոնշյալ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ ըստ վերահսկողության ոլորտի, ներկայացվում է Աղյուսակ 1.1-ում.

Աղյուսակ 1.1

Առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումների քանակ, այդ թվում՝ խախտումների հայտնաբերմամբ և առանց խախտումների									
Վերահսկողական ոլորտ	2025թ. 1-ին եռամսյակ			2024թ. 1-ին եռամսյակ			Տարբերություն		
	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակի	խախտումներ ի	առանց խախտումների
բնապահպանություն	18	12	6	34	24	10	-16	-12	-4
ընդերք	1	0	1	4	4	0	-3	-4	1
Ընդամենը	19	12	7	38	28	10	-19	-16	-3

Ըստ ստուգվող սուբյեկտների գործունեության ոլորտի՝ Լ ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 2-ում.

Աղյուսակ 2

Գործունեության ոլորտ	2025թ. 1-ին եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2025թ. 1-ին եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2025թ. 1-ին եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. 1-ին եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 1-ին եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 1-ին եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2025թ. և 2024թ. 1-ին եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2025թ. և 2024թ. 1-ին եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ				20.50	4	5.13	-4	-5.13
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84				6.90	1	6.90	-1	-6.90
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն	15.40	4	3.85	7.30	2	3.65	2	0.20
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	31.48	1	31.48	9.70	1	9.70	0	21.78
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	101.99	7	14.57	88.70	7	12.67	0	1.90
09 Հանքագործական արդյունաբերության հարակից գործունեություն	77.50	5	15.50	12.00	1	12.00	4	3.50
10 Սննդամթերքի արտադրություն	20.82	3	6.94	29.40	2	14.70	1	-7.76
11 Խմիչքների արտադրություն				1.00	2	0.50	-2	-0.50
16 Փայտանյութի մշակում, փայտից, խցանակեղևից, ծղոտից և հյուսկեն նյութերից արտադրատեսակների արտադրություն, բացի կահույքից				6.00	1	6.00	-1	-6.00
17 Թղթի և թղթե արտադրատեսակների արտադրություն	9.60	1	9.60	0.00	1	0.00	0	9.60
20 Քիմիական նյութերի և քիմիական արտադրատեսակների	10.00	1	10.00				1	10.00

Գործունեության ոլորտ	2025թ. 1-ին եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2025թ. 1-ին եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2025թ. 1-ին եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. 1-ին եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 1-ին եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 1-ին եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2025թ. և 2024թ. 1-ին եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2025թ. և 2024թ. 1-ին եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
արտադրություն								
21 Դեղագործական արտադրանքի արտադրություն				6.00	1	6.00	-1	-6.00
22 Ռետինե և պլաստմասսայե արտադրատեսակների արտադրություն	8.00	1	8.00				1	8.00
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն				9.20	2	4.60	-2	-4.60
27 Էլեկտրական սարքավորանքի արտադրություն	20.00	2	10.00				2	10.00
28 Մեքենաների և սարքավորանքի արտադրություն՝ չներառված ուրիշ խմբավորումներում	3.00	1	3.00				1	3.00
31 Կահույքի արտադրություն				6.00	1	6.00	-1	-6.00
33 Մեքենաների և սարքավորումների նորոգում				5.00	1	5.00	-1	-5.00
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	5.40	1	5.40	5.80	2	2.90	-1	2.50
38 Թափոնների հավաքում, մշակում և ոչնչացում, նյութերի վերականգնում	55.30	2	27.65	56.28	3	18.76	-1	8.89
42 Քաղաքացիական շինարարություն				7.00	1	7.00	-1	-7.00
45 Ավտոմեքենաների և Մոտոցիկլների մեծածախ ու մանրածախ առևտուր և նորոգում	50.00	1	50.00				1	50.00

Գործունեության ոլորտ	2025թ. 1-ին եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2025թ. 1-ին եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2025թ. 1-ին եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. 1-ին եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 1-ին եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 1-ին եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2025թ. 1-ին եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2025թ. և 2024թ. 1-ին եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
55 Կացության կազմակերպում				50.00	1	50.00	-1	-50.00
56 Հանրային սննդի կազմակերպում				0.00	1	0.00	-1	0.00
84 Պետության կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն	3.00	1	3.00	12.30	2	6.15	-1	-3.15
86 Առողջապահություն				16.21	1	16.21	-1	-16.21
Ընդամենը		31			38			

Այն դեպքում, երբ ստուգումն իրականացվել է ստուգաթերթի ոչ ամբողջական հարցերի շրջանակներում՝ ապա կշիռը հաշվարկվել է ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը բաժանելով ստուգման հարցերի շրջանակում այդ հարցերի պատասխանների կշիռների գումարի առավելագույն հնարավոր արժեքին և բազմապատկած ստուգաթերթերի առավելագույն կշռի միավորով՝ 50:

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարը (S₁): Ուստի, այդ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունն ըստ տնտեսվարող սուբյեկտի ծավալած գործունեության ոլորտի՝ ներկայացվում է Աղյուսակ 2.1-ում:

Աղյուսակ 2.1

Առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումների քանակ, այդ թվում՝ խախտումների հայտնաբերմամբ և առանց խախտումների									
Գործունեության ոլորտ	2025թ. 1-ին եռամսյակ			2024թ. 1-ին եռամսյակ			Տարբերություն՝		
	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակի	խախտումների	առանց խախտումների
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն,	1	1		1	1		0	0	0

որսորդություն և հարակից ծառայություններ									
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	1		1				1	0	1
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն				23	21	2	-23	-21	-2
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1		1				1	0	1
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր				4	4		-4	-4	0
14 Հագուստի արտադրություն	1	1					1	1	0
20 Քիմիական նյութերի և քիմիական արտադրատեսակների արտադրություն	1		1				1	0	1
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն	2	1	1	3	1	2	-1	0	-1
33 Մեքենաների և սարքավորումների նորոգում	1	1					1	1	0
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	2	1	1				2	1	1
41 Շենքերի շինարարություն	1	1					1	1	0
42 Քաղաքացիական շինարարություն	1	1					1	1	0
45 Ավտոմեքենաների և Մոտոցիկլների մեծածախ ու մանրածախ առևտուր և նորոգում	2	1	1				2	1	1
55 Կացության կազմակերպում				1	1		-1	-1	0
56 Հանրային սննդի կազմակերպում				1		1	-1	0	-1
86 Առողջապահություն				1		1	-1	0	-1

G46.77.1 Սև և գունավոր մետաղների ջարդոնի մեծածախ ամստուր	1		1				1	0	1
L68 Անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն	1	1					1	1	0
P85.10.0 Նախադպրոցական կրթություն				3		3	-3	0	-3
P85.31.2 Միջնակարգ (լրիվ) կրթություն				1		1	-1	0	-1
P85.32.2 Միջին մասնագիտական կրթություն	1	1					1	1	0
Գործունեության ոլորտը պարզված չէ, քանի որ ստուգվող սուբյեկտ առկա չէ	2	2					2	2	0
Ընդամենը	<u>19</u>	<u>12</u>	<u>7</u>	<u>38</u>	<u>28</u>	<u>10</u>	<u>-19</u>	<u>-16</u>	<u>-3</u>

1.2) Ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ է վերլուծել հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$C = S_R / S$$

Որտեղ՝

C-ն ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունն է.

S_R –ը հաշվետու ժամանակահատվածում ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S–ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների քանակն է:

Առավել ռիսկային բնագավառներ են համարվում «Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կողմից իրականացվող՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունը և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը հաստատելու» և «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի նոյեմբերի 8-ի N1511-Ն և 2012 թվականի նոյեմբերի 22-ի N1562-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» ՀՀ կառավարության 2019 թվականի օգոստոսի 22-ի N1125-Ն որոշման 16-րդ կետի 3-րդ աղյուսակում ընդգրկված 84 և ավելի միավոր ունեցող գործունեության տեսակները:

Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշի հիման վրա ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը ներկայացված է Աղյուսակ 3-ում:

Աղյուսակ 3

Գործունեության ոլորտ	2025թ. 1-ին եռամսյակ S_R	2025թ. 1-ին եռամսյակ S	2025թ. 1-ին եռամսյակ C	2024թ. 1-ին եռամսյակ S_R	2024թ. 1-ին եռամսյակ S	2024թ. 1-ին եռամսյակ C	Համեմատություն 2025թ. և 2024թ. 1-ին եռամսյակների ստուգումների քանակի
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84				6.90	1	6.90	-1
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	31.48	1	31.48	9.70	1	9.70	0
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայան երում 85	5.40	1	5.40	5.80	2	2.90	-1

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ: Ուստի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը առանձնահատուկ ստուգումների մասով հաստատված մեթոդաբանության չափորոշիչների համաձայն հնարավոր չէ հաշվարկել:

Վերոնշյալ առանձնահատուկ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ ըստ գործունեության ոլորտի, ներկայացվում է Աղյուսակ 3.1-ում:

Աղյուսակ 3.1

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումներ									
Գործունեության ոլորտ	2025թ. 1-ին եռամսյակ			2024թ. 1-ին եռամսյակ			Տարբերություն		
	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակի	խախտումներ ի	առանց խախտումների
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	1	0	1	0	0	0	1	0	1
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1	0	1	0	0	0	1	0	1
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	2	1	1	0	0	0	2	1	1
Ընդամենը	4	1	3	0	0	0	4	1	3

1.3) Ռիսկերի պլանավորման, վերլուծության և գնահատման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները.

Չափորոշի գնահատումը կատարվում է տարին մեկ անգամ:

1.4) Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները

Չափորոշիչը գնահատվում է ելնելով խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար Տեսչական մարմնի կողմից մարդկային ռեսուրսների ու ֆինանսական միջոցների հատկացումից, ինչպես նաև փաստացի իրականացված խորհրդատվական, մեթոդական աջակցության և իրազեկման միջոցառումների քանակից և դրանցում մասնակիցների ընդգրկվածությունից:

2025 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնում կազմակերպվել է իրազեկում-հանդիպում Երևան քաղաքում լայնածավալ շինարարական աշխատանքներ իրականացնող 12 տնտեսվարող սուբյեկտների ներկայացուցիչների հետ: Քննարկման հիմնական թեման եղել է շինհրապարակների կահավորման և փոշու արտանետումների կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ հարցերը: Հանդիպմանը մասնակցել են Տեսչական մարմնի 4 աշխատակից, ելույթ են ունեցել Շինարարների միության նախագահ Վ. Հարությունյանը և տնօրեն Գ. Մինասյանը, Երևանի քաղաքապետարանի բնապահպանության վարչության ներկայացուցիչ Հ. Հարությունյանը, Շրջակա միջավայրի նախարարության մթնոլորտի քաղաքականության վարչության պետ Ա. Վանոյանը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում Արարատի, Լոռու, Ճիրակի, Արագածոտնի և Վայոց ձորի մարզերում գործող տնտեսվարող սուբյեկտների հետ կազմակերպվել է մեկական իրազեկում-հանդիպում, որին մասնակցել են Տեսչական մարմնի տարածքային բաժիններից 16 աշխատակից և 79 ներկայացուցիչ: Ներկայացվել են «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին», Բնապահպանական վերահսկողության մասին, «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին», «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին», «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքներում ենթաօրենսդրական ակտերում կատարված փոփոխություններն ու լրացումները: Տրամադրվել են ուղեցույցեր, իրազեկման թերթիկներ, բուկլետներ:

Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

2024 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում կազմակերպվել է իրազեկում-հանդիպում, որի ընթացքում Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի ղեկավարի և հինգ պաշտոնատար անձանց կողմից Երևան քաղաքում շինաշխատանքներ և հանքարդյունաբերություն իրականացնող 18 տնտեսվարողների, Երևանի քաղաքապետարանի և Կառուցապատողների հայկական ասոցիացիայի ներկայացուցիչների հետ քննարկվել է օդի աղտոտվածությունը նվազեցնող և կանխարգելող հարցեր:

2024 թվականի մարտի 11-ին ՀՀ վարչապետի հետ հանդիպման ընթացքում տրված հանձնարարականի համաձայն՝ բնապահպանական օրենսդրության նորմերի պահանջների կատարումն ապահովելու նպատակով Արարատի մարզում տեղի է ունեցել ԲՀՏՄ ղեկավար կազմի, մարզպետի, խոշորացված համայնքների ղեկավարների և ոլորտի պատասխանատուների հանդիպում:

Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

1.5) Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականությունն մշակող պետական մարմիններին ներկայացված առաջարկների քանակը:

Չափորոշի գնահատումը կատարվում է կիսամյակը մեկ անգամ:

2. ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Գործընթացի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի գործառույթների իրականացման ընթացքին:

2.1) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների միջին տևողությունը

Չափորոշիչը գնահատելու համար անհրաժեշտ է հաշվարկել հաշվետու ժամանակահատվածում տարեկան ծրագրով չալանավորված, սակայն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողությունը:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = T/N$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

T –ն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողությունն է.

N–ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 4

Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյակ	2024թ. 1-ին եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	378	744	-366
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	35	62	-27
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողություն՝ R (օր)	10.80	12.00	-1.20

2.2) Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակը՝ ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Չափորոշիչի գնահատման համար անհրաժեշտ է հաշվարկել բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում հաշվետու ժամանակահատվածում կատարված ստուգումների քանակի հարաբերությունը Տեսչական մարմնի ստուգումների

տարեկան ծրագրում ընդգրկված և նույն ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2 / N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակն է.

N₁-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով հաշվետու ժամանակահատվածի համար նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է աղյուսակ 5-ում:

Աղյուսակ 5

Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյակ	2024թ. 1-ին եռամսյակ	Համեմատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը՝ N₂	45	63	-18
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և նույն ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների քանակ՝ N₁	14	12	2
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների և ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և նույն ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների քանակային հարաբերությունը՝ R	3.21	5.25	-2.04

Աղյուսակ 5.1-ում ներկայացնում ենք նաև ստուգումների ընդհանուր քանակի և բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի տոկոսային հարաբերակցությունը:

Աղյուսակ 5.1

Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյակ	2024թ. 1-ին եռամսյակ	Համեմատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը	45	63	-18
Ստուգումների ընդհանուր քանակ	50	76	-26
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի տոկոսային հարաբերությունը (%)	90.00	82.89	7.11

2.3) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$A = T / N$$

որտեղ՝

A-ն ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունն է.

T-ն ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողությունն է.

N-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 6

Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյակ	2024թ. 1-ին եռամսյակ	Համեմատ.
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	203	150	53
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	15	14	1
Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողություն՝ A (օր)	13.53	10.71	2.82

2.4) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ) հարաբերակցությունը[1] ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին.

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ).

N₁ -ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

[1]- Էական վնաս են համարվել այն դեպքերը, երբ ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը կազմել է ստուգման ենթակա հարցերի կշիռների գումարի 70 և ավելի տոկոսը:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7

Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյակ	2024թ. 1-ին եռամսյակ	Համեմատ.
-------------	----------------------	----------------------	----------

Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ (N₁), այդ թվում՝	35	62	-27
<i>- կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N₂)</i>	2	2	0
R ցուցանիշ	0.06	0.03	0.03

7-րդ աղյուսակի առաջին տողում ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակի մեջ ներառված են առանձնահատուկ ստուգումների քանակը (N₁), իսկ երկրորդ տողում՝ ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N₂)), քանի որ Տեսչական մարմնի կողմից առանձնահատուկ ստուգումներն իրականացվել են առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռը և ռիսկը, հետևաբար առանձնահատուկ ստուգումները N₂ ցուցանիշի մեջ ներառված չեն, որովհետև պարզ չի նշված ստուգումների շնորհիվ կանխվել է՞ արդյոք հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնասը կամ ռիսկը:

2.5) Ստուգման ենթարկված օբյեկտների բավարարվածության աստիճանը Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, ընթացակարգերի թափանցիկությունից, տեղեկատվության որակից և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից.

Չափորոշչի գնահատումը կատարվում է ելնելով Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառության, ընթացակարգերի թափանցիկության, տեղեկատվության որակի և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժության վերաբերյալ ստացված դիմում-բողոքների քանակից:

Եթե առկա է բողոք (դատական կամ վարչական), ապա նշանակում է, որ տնտեսավարողը բավարարված չէ Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, և/կամ տեղեկատվության որակից, և/կամ ընթացակարգերի թափանցիկությունից, և/կամ Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից:

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում ստացվել է 58 հատ դիմում բողոք:

2024 թվականի 1-ին եռամսյակում ստացվել է 64 հատ դիմում բողոք:

Բողոքների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Աղյուսակ 10-ում:

3. ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Արդյունքի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի կոնկրետ լիազորության իրականացման անմիջական արդյունքին.

3.1) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված և ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակական հարաբերակցությունը

Գնահատումը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է.

N₁-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 8

Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյակ	2024թ. 1-ին եռամսյակ	Չամեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ՝ N₂	35	62	-27
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ՝ N₁	15	14	1
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված և ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների քանակական հարաբերակցություն՝ R	2.33	4.43	-2.10

3.2) Տեսչական մարմնի վերահսկման երեքից հինգ բարձր ռիսկային բնագավառներում իրավիճակի փոփոխությունը.

Չափորոշչի գնահատումը կատարվում է տարեկան մեկ անգամ:

3.3) Ըստ առանձին ստուգման հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները.

Հաշվարկները կատարվել են հասանելի տեղեկատվության հիման վրա: Ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշը ստանալու համար հիմք է ընդունվել ստուգումների համար հատկացված գործուղման ծախսերի և ստուգումների քանակի քանորդը:

Արդյունքները ներկայացվում են Աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9

Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյակ	2024թ. 1-ին եռամսյակ	Չամեմատ.
Մեկ ստուգման համար ծախսված ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշ (գործուղումներ)	105 442	91 271	11 171
Մեկ ստուգմանը մասնակցած մարդկային ռեսուրսների միջին ցուցանիշ	3.22	2.84	0.38
Ստուգումների քանակ	<u>50</u>	<u>76</u>	<u>-26</u>

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում վառելիքի ծախսը կազմել է 10 155 լիտր բենզին, որից գործուղման համար ծախսվել է 7625 լիտր բենզին, դիզելային վառելիք՝ 500 լիտր: Գործուղման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները՝ 16 755 800 դրամ (ըստ ՀՀ

վարչապետի աշխատակազմի ֆինանսական և հաշվապահական հաշվառման վարչության կողմից ստացված տեղեկատվության):

3.4) Տեսչական մարմնի, Տեսչական մարմնի աշխատակիցների դեմ բերված դիմում-բողոքների քանակը և դրանց արդյունքները

Չափորոշիչը գնահատվում է վերլուծելով հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի, նրա աշխատակիցների գործողությունների կամ անգործության կամ նրա կողմից ընդունված վարչական ակտերի դեմ բերված բողոքների քանակը և դրանց վերաբերյալ ընդունված որոշումները:

Չափորոշիչը գնահատվում է ստացված բողոքների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Վերը նշված չափորոշիչի գնահատման համար ելակետային տվյալները ներկայացվում է Աղյուսակ 10-ում:

Աղյուսակ 10

N	Ցուցանիշներ	2025թ. 1-ին եռամսյա կ	2024թ. 1-ին եռամսյա կ	Համեմատ .
1	Տեսչական մարմնի դեմ բերված բողոքների քանակ, այդ թվում՝	58	64	-6
1.1	- դատական կարգով	46	55	-9
1.2	- վերադատության կարգով	12	9	3
2	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ էության լուծող որոշումների քանակ, այդ թվում՝	6	7	-1
2.1	- բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	5	3	2
2.2	- մերժված	1	3	-2
2.3	- այլ (կարճված, հաշտության համաձայնություն և այլն)	0	1	-1
3	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ էության լուծող բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի) որոշումների քանակը, որոնք նախկինում վերադատության կարգով բողոքարկվել և մերժվել են կամ թողնվել են առանց քննության	0	1	-1
4	Վերադատության կարգով բողոքների արդյունքում ընդունված որոշումների քանակ, այդ թվում՝	14	10	4
4.1	-բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	4	1	3
4.2	- մերժված	7	6	1
4.3	- առանց քննության թողնված	3	3	0

5	Ստուգումների քանակ	<u>50</u>	<u>76</u>	<u>-26</u>
---	--------------------	-----------	-----------	------------

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման արդյունքում հայտնաբերված թերությունների վերացման ուղղությամբ Որակի ապահովման վարչությունը առաջարկությունները ներկայացնում է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի Որակի ապահովման վարչության եռամսյակային հաշվետվություններում:

Կատարող՝
 Որակի ապահովման վարչություն
 Հեռ.՝ 015 488 880

